

Abstrakt

Tato diplomová práce zkoumá a porovnává vyobrazení a konstrukci genderové fluidity v povídkách dvou současných skotských spisovatelek, Jackie Kay a Ali Smith, a tvrdí, že právě genderová fluidita v nich funguje jako subversivní prvek a protest proti kulturně a společensky daným normám. Aby tento argument mohl být rozveden a aby práce mohla přesně zhodnotit zkoumaná díla, je druhá kapitola věnována zmapování teoretického rámce, který následně umožňuje provedení samotné literární analýzy. Ve své první části se kapitola soustředí na teorii genderu, a to především na překrytí přístupů postmoderního feminismu a queer teorie. Obzvláště klíčové jsou myšlenky Judith Butler a Mimi Marinucci, na kterých je založena definice genderu, jeho performativita a společensko-kulturní podmíněnost. Dále se od nich odvíjí vysvětlení, proč a jak je gender fluidní a co pojem genderová fluidita v této práci značí. Konečně je také vyloženo, jak si Butler a Marinucci představují subverzi a dosažení společenské změny. Druhá část druhé kapitoly se následně věnuje protínání „skotství“ a skotské společensko-kulturní sféry s genderem, aby osvětlila, proč jsou v daném kontextu díla Smith a Kay podvrtná. Tato část nejdříve shrnuje současnou politickou agendu ve spojení s genderem v zemi a poté upozorňuje na tradiční privilegování maskulinity a maskulinních konotací národních symbolů, ikonografie a kulturní reprezentace. Tím práce odhaluje fixní, heteronormativní a esencialistické normy, na které na přelomu 20. a 21. století skotské spisovatelky, včetně Smith a Kay, reagovaly.

Analýza povídek Ali Smith a Jackie Kay, která často staví na terminologii Butler a Marinucci, je rozdělena do podkapitol, z nichž se každá soustředí na jednu sbírku. Třetí kapitola této práce tak postupně rozebírá povídky ve sbírkách Ali Smith *Volná láska a jiné povídky*¹ (1995), *Jiné povídky a jiné povídky* (1999) a *První osoba a jiné povídky* (2008). Rozbor

¹ The collection titles in this abstract are working translations by the author of the thesis, as out of all collections mentioned, only Smith's collection *Jiné povídky a jiné povídky* was published in a Czech translation.

vyzdvihuje diskurzivní utváření genderu i jeho fluiditu. Ta je v povídkách Smith často vyvolána jazykovou ambivalencí a nejasností, které způsobují rozvolnění genderových identit postav. Narušení genderových norem a neměnnosti genderu je u Smith navíc často provázáno s narušením žánrových a literárních konvencí. Čtvrtá kapitola práce se posléze soustředí na sbírky povídek Jackie Kay *Proč nepřestaneš mluvit* (2002), *Kéž bych tu byla* (2006) a *Realita, realita* (2011) a ukazuje, že k vytváření genderové fluidity v autorčině díle slouží intersekcionalita, nekonformnost a rozmanitost velkého množství identit, hlasů a perspektiv. Jelikož díla Smith i Kay obsahují postavy, které jsou tradičně několikanásobně diskriminované a vyloučené ze skotského národního příběhu stejně tak jako z celé společnosti, a jelikož rozbourávají uměle vytvářené protipóly a definice, je jejich rozvolňování genderu nejenom společenskou subverzí, ale i součástí celkového přetváření skotské literární a kulturní oblasti. Závěrečná kapitola opakuje a zhodnocuje argument práce, porovnává metody Ali Smith a Jackie Kay, přičemž zdůrazňuje rozdíly i shody mezi jejich díly a propojuje tendence nalezené a rozebírané v jejich povídkách s širším rámcem současné skotské literatury.